

ทักษะพื้นฐานการสังเกต ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม



สิ่งที่ต้องสังเกต: ภาษา

1. ภาษา

ภาษาพูด ภาษาเขียน เช่น เขาใช้ภาษาท้องถิ่น
ภาษาไทยภาคกลาง ใช้คำศัพท์เฉพาะในกลุ่มย่อย ฯลฯ
อวัจนภาษา เช่น ท่าทางการเดิน สีสหน้าเวลาพูด
โทนเสียง ฯลฯ

สิ่งที่ต้องสังเกต: สัญลักษณ์

2. **สัญลักษณ์:** สิ่งซึ่งมีความหมายทางวัฒนธรรม และ/หรือ การหน้าที่ทางสังคม ซึ่งเป็นได้ทั้ง

“สิ่งของ” ที่สื่อความเป็นกลุ่มเดียวกัน อัตลักษณ์กลุ่ม การต่อต้านขัดขืนอาทิ การสูบบุหรี่ไปจากสะท้อนความเป็นคนที่องถิ่น การแปะพลาสติกเตอรียาสะท้อนความกล้าได้กล้าเสียของเยาวชน

“พื้นที่” เช่น ร้านซ่อมรถที่เด็กไปรวมตัวกันเพื่อเรียนรู้อัตลักษณ์ความเป็นผู้ชาย ผับที่แรงงานอพยพชอบไปรวมตัวเพื่อไปหาข้อมูลเรื่องการจ้างงาน

“เสียง” เช่น เสียงมอเตอร์ไซค์สะท้อนการด้อยอำนาจของหญิงสาวถูก

สิ่งที่ต้องสังเกต: แบบแผนพฤติกรรม

3. แบบแผนพฤติกรรม

พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำเป็นประจำในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยง

เช่น ผู้หญิงต้องเป็นผู้ผสมยาทุกครั้งในชุมชนคนใช้ยา ซึ่งสะท้อนให้เห็นประเด็น “ความเป็นผู้หญิง”

รถตู้ที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยๆ มักเป็นรถตู้ที่วิ่งทำรอบมากกว่าปกติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความไม่มั่นคงในชีวิตและการไร้อำนาจในการต่อรองของคนขับรถตู้

สิ่งที่ต้องสังเกต: กฎเกณฑ์ทางสังคม

4. กฎเกณฑ์ทางสังคม

เกณฑ์กำหนดว่าพฤติกรรมอะไรทำได้ ทำไม่ได้ ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งเกณฑ์นี้อาจเกิดจากหลักการศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ศีลธรรมท้องถิ่น ประสพการณ์ของชุมชน

เช่น โดยทั่วไป “เด็กเล็ก” ห้ามขี่รถ แต่ในกรณีที่ “ขี่ไม่ไกล” ก็สามารถทำได้

การเปลี่ยนแปลงใหม่ สะท้อนความไม่เชื่อใจในชุมชนคนใช้ยา

สิ่งที่ต้องสังเกต: กลุ่มทางสังคม , ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

5. กลุ่มทางสังคม: จำนวนกลุ่มย่อย (sub-group) ในชุมชน และเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มย่อย

6. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม: จำนวนกลุ่มอำนาจที่ปรากฏในชุมชน แหล่งที่มาของอำนาจแต่ละกลุ่ม วิธีการรักษาอำนาจของแต่ละกลุ่ม